

Megjelenik mindennap a délutáni órákban.

Előfizetési díj:

Egész évre 12 ft, félre 6 frt, évnegyedre 3 ft o. é.

Helyben előfizethető Demjén L. és Keresztény Pál urak kereskedésében, hol egyes számlák is kaphatók.

Szerkesztői szállítás: belső-tordantozza 122 sz. Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond borsért 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. borsérdj. Hirdetések felvételnek: II. elyben: a kiadóhivatalban, Demjén László könyv- és kereskedési Pál papírkereskedésében. Pesten: Zeisler M. (Királyutca 60. sz.) Bécsben: Haenstein és Vogler (Neuer Markt 11. sz.) Oppelich Alajosnak (Vollzeile 22. sz.) Rudolf Mosse of. Zeitungs-Ageni (Stadt Seilerstätte 2.) Süddeutsche Annoncen Expedition Stuttgart. Nyilatkozó cikkek: sora után 20 kr. címlekedésükkel, a szerkesztőséghez címzendők. Előfizetések s hirdetési díjak a vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.

Az ellenzék pesti nagy-gyűlése.

Pest, mart. 11.

Tegnap tarták meg az ellenzéki orsz. képviselők s vidékről begyűlt pártfeleik nagy gyűlésüket. Mintegy 1000—2000 egyén vett részt azon gyűlésben, melynek legfőbb célja: országszerte szervezni az ellenzékét, előkészíteni a pártküzdelem folytatását úgy, hogy az a nem sokára bekövetkező általános képviselőválasztásoknál a baloldali juttassa többségre, győzelemre.

Már a gyűlés előkészületein meglátszott, hogy egyik mellékes cél a balközép compact összetartásának constatalása, a kebelében támadt reformpárti törekvésnek elnémitása. A gyűlés küszöbén osztogatták Mocsáry azon röpiratát, melyben egy jövő reformpárt ellen a legnagyobb kimélettel száll sikkra; e felett magában a gyűléseken is több szónok azzal kívánta a reformpártnak meg létezését is megtagadni, hogy annak alakulását jobboldali armánynak keresztelte.

A balközép, hogy a jövő képviselőválasztásoknál nagyobb erővel rendelkezessék a szélballal való csatlakozásról sem felejtkezett meg. Ez az országhazban már megtörtént, sőt ott a balközép ugy szerepel, mint a szélballal közösen; hanem országszerte még nem látják idejét annak, hogy e szövetkezést nyíltan bevallják; reá bízzák a balközépi vidéki bizottságokat vezelő központi és végrehajtó bizottságra annak meghatározását, mikor és hol kell az ellenzék két főeredékének vállvetve harcolni. Ugy mellékesen e szövetség palástolására hangsúlyozták azt is, hogy a balközép önálló pártot képez.

Legelőbb is meglátszott, hogy a balközép nagyon tart a kebeléből kivált reformerek pártja tömörülésétől, s hogy még ez idő szerint nem akar a szélballal kézfogással coram publico büszkélkedni; de nem tudhattuk meg azt, mi a balközép programja: a nagy választási csatára milyen jelszót irand zászlójára.

Az önálló pénzügy, önálló hadsereg, a haza felvirágoztatása majd minden szónok által programmal lön ugyan kitűzve; hanem ezek általános jelszavak, melyeknek valósítását a Deákpárt nagy részben már tetteleg meg is kezdette s eredménytel, kézzel fogható sikerrel folytatja is a mai napig.

Ezeket a törekvéseket tehát a balközép nem vindicalhatja egyedül, edes sajátjának. Azt vártuk volna főszónokaitól, hogy kimutassák, mily uton véleek ok általi önállóságunk eme életfelfételeiből többet megtestesíteni, minsem ezt a Deákpárt maig tette. Ha azt mondják, hogy ok többet akarnak, ezzel csak pártunk törekvéseit jelölik meg; a Deákpárt sem akar megállapodni: az alkotmányos szabadság, szabadelvű haladás, nemzeti önállás épületét ő is mind magasabba akarja emelni, megszilárdítani, de az általa megkezdett pályán, az ő legjobb meggyőződése által kiválasztott eszközökkel. A balközép vezetéknek, e nagy gyűlés alkalmából érvekre kell vala kimutatni azt, melyik az általuk kiválasztott ut, s hogy ez nemcsak gyakorlati, de biztossabban és nagyobb sikerre vezet; be kellett volna bizonyítaniok, hogy a Deákpárt által alkalmazott eszközök, módok, nem eredményezik a fokozatos haladást, vagy, hogy a balközépiek által szándékolt eljárás, mind a magyar állam pénzügyi önállóságára, mind a nemzeti haderő kifejlesztésére, mind a haza felvirágoztatására áldásosabb gyümölcsöket teremne; meg kellett volna mutatniok azt, hogy ok gyorsabban, biztossabban, hatályosabban tudnának haladni, a mely perczben övék lenne a többség a parlamentben, s ok kezelnék a kormány rudját.

A balközépi nagygyűlés vezeték mindezzel adósaink maradtak. Avval, hogy az általunk tetteleg követelt nagy jelszavakat ismétlik, hangoztatják, nem felelnek, csak a haza minden pártja által osztott elvek iránti hódolatukat jelentik ki. A Deákpárt ennél többet tett, nem állapodott meg a szavakbani dicőitésnél, hanem életbeléptetni igyekszik fokról-fokra azt, miért ellenzékünk maig csak lelkesülni tudott.

„Békes fejlődés, folytonos haladás, nemzeti önállás — e három jelszó vonul át minden működésünkben” — mondja a „Hon.” De hát ezzel nem-e épen a Deákpárt eddigi eljárását, az 1867 óta megszerzett vívmányokat jellemzi?!

Hogy pártunknak a kiegyezés óta tanúsított működésének jellemzését saját zászlójára tűzi, ezzel még nem fosztja meg a Deákpártot a hazafias és sikerdus működés érdemeitől, habár azt is megteszi, hogy az országhazában is nyugodt mérséklettel ellenzékünkkel szemben álló pártunkat erőszakoskodással vádolja ep azon pillanatban, midőn rajta és a parlamentarismus alapelvein követte el a legnagyobb erőszakoskodást.

Bizony jó lenne az ellenzéknek pártja előtt tisztázni a helyzetet s felhagyni az ámitással, mert ez utóvgre se vezet jóra. A mámor csak nem lehet állandó — el kell következni a kiábrándulásnak is — vagy az általános választások előtt — vagy azok után.

Böloni MIKÓ LORINCZ

meghalt 1872. márcz. 10.

Márczius 12-én Kolozsvár ismét egy egyszerű polgári temetésnek volt tanuja és színhelye, midőn böloni Mikó Lorincz, unitárius tanár, egyházközségi pénztárnok és városi képviselő, holtteste az összes unitáriusok, a hitfelekezetek papsága, az iskolák tanárai és ifjusága, a különbféle hivatalok fő és legfőbb tagjai, s minden osztályú értelmiség és a nép közül is sok részvevő kíséretében, a néhányak sétatér-utcza 16. számú házából harmóniás ének és Ferencz József unitárius első pap, szívet és elmét megható könyörgése után, komoly csendben, s a közönség arcán kifejezett közrészvét és megilletődés közt a köztemetőbe, ott nyugvó kedves neje és leánya mellé örök nyugalomra lön elhelyezve.

A család és tanári kar tegnap közlött szomorú-jelentése rövidben találólag jellemzik a férfit; ugy hiszszük, az illető hitfelekezet saját tudományos közlönyében hü életrajzát fogja adni; de mi közönségünk irányában színtentiszitúnknak ismerrjük, őt, ha vázlatosan is ismertetni, s ez által egy közhasznuan lefolyt életnek ránk és utódinkra nézve bevégződését is épületessé tenni. Közügyek ombereinek a „mint élete nagy része a közönségé: ugy halála is közgyász és tanuság tárgya.

Mikó Lorincz élete és közmunkássága három fő irányban ágazott el: első, tanársága s ezzel egybekapcsolt főjegyzősége és státus-pénztárnoksága.

A magyar alkotmányos szabadság fejlődése délpontján 1847-ben országos közgyűlédi pályajárló hitfelekezete közbizalma öt elhíván, az erdélyi unitáriusok kolozsvári főtanodájában akkor alapított jogtanári székre állította, melynek nagy törvényismerete, szabad elvei s lelkesítően-oktató előadásai által már az első évben kiterjedt hírt szerzett. De az absolutismusnak 1849—50-n házunkra nehezede a zsenge intézményt elfojtotta, a főiskola kórházzá alakult, szabadságharcunkban résztvevő tanárai szétbujdostak a világra, egyik — az öreg Brassai 7—8 év múlva került vissza, Jakab Jozsef önkéntes számkivetésben Görögországban halt el; a tanári erőket másképp kelle alkalmazni, hogy a fő cél, a státusfenmaradás célja eléréssék. Mikó jogi tanszékét a német nyelvtanárival ekkor cserélte fel, s ebben és az unitárius egyházi jog tanításában munkálkodott mindvégig. A ki a dolgokat a mai nap szemüvegén nézi, könnyen fog itéletet hozni e kötelességekről; de a ki átélte az erőszakos germanisatió, a hitfelekezeti autonómia kiirtani akarása, a birodalmi centralisatio és magyar nemzeti szellem végképen elfojtására irányzott nyílt törekvések ama kegyetlen éveit — az ilyen kész szívvel fogja megvallani, hogy a német nyelv tanszékére egy ily férfinak állítása a hitfelekezet részéről a mily böles és eszélyes eljárás, a tanári kötelességeknak a kormányval és saját hitfelekeztének ifjusága érdekeivel egyeztetése ép oly nehéz volt, nagy okosságot, sok férfui bátorságot és erős jellemet kívánt. Mikóban mindenik megvolt; tanárkodása egész ideje alatt lelkiismeretes, pontos, a feyelemet szigoruan fenntartó volt, tanításának — a német nyelv iránti ellenszenvhez képest — kielégítő sikere látszott, az ifjuság iránt mindig szeretettel viseltetett, s annak szeretetét bírta.

Az unitárius egyh. főtanács bizalma az egyházi főjegyzői tollat az absolutismus első évében mindjárt Mikó kezébe tette. És e toll s annak, a ki azt forgatta, nemes szíve, világos esze s rettenthetlen férfui bátorsága, szorosan egyesülve a főgondnokkal, s egy-két benső barátjával mindenre elhatározottan, egyik fő-fő tényező volt arra, hogy az erdélyi unitáriusok státus-hajója felett az absolutismus veszes árja össze nem csaphattott, azt szét nem rombolhatta, sőt 1856-n, midőn a kormány kegyetlen szigorral időhatárt tűzött arra, hogy vagy iskoláikat az Entwurf szerinti tanár-erőkkel állítsák be, vagy azok megszűnnek nyilvánosak lenni, a kicsiny, de szívós életű felekezetet oly anyagi áldozatra tudták buzdítani, a mihez hasonló Magyarországon addig nem látott, hogy t. i. 50,000 unitárius, kik közt kevés főnemes van, nagy rész kis nemes és közép sorsu szabad székel, 150,000 osztrák forint alaptőkét adtak iskoláik nyilvánossági jellege fenntartása végett önkéntes áldozatul: ifjaikat ketten — és hármanként küldötték külföldi egyetemekre, s a szükséges tanár-erők pár év alatt csaknem megteremtve lettek... Az ajánlatok pontos fizetésében az alkotmány helyreállása után látszik itt-ott la nyhátság; de reményelhető, hogy az adott szó végre is a nemes szívekben magát érvényesíti. Később pénztártát bírta a derék férfura e vallás-

közönség, a ki azt tiszta kezelés, gondos számítás és okos takarékoság által egy tízed-alatt oly rendbe és virágzó állapotba hozta, hogy a fizetések fel-emelése lehetővé tette, az özevgy tanárnak és kolozsvári papnak segélyezésére 10,000 forint alap lön elkülönítve, az állandó törzsalap ugyanannyival gyarapodott, s halála előtt öt nappal a közpénztárt a legjobb rendben, telemes összeget meghaladó pénztárkiszlettel adta át a kinevezett képviselő-tanácsi biztosoknak, lelkökre kötve a takarékoságot, a tökegyarapítást és a pénztár feletti éber örködést. E derék műve, hogy az angol, sőt amerikai unitáriusokkal volt régi vallásos viszony fölújult, s most állandóul egy unitárius ifju készul a londoni egyetemeken tanárnak.

Köz munkásságának második főága volt Kolozsvár alkotmányos képviselő-testületében való részvéte, s a közgyűlésekben közigazgatási sok ismerete alkotmányos gondolkodása, elismert igazságsszeretete által nyert nagy befolyásának a nehezebb kérdéseknél érvényesítése. Midőn új szervezés volt készülöben, képviselőválasztási alkalmakkor, birtojközi kérdések eseteiben Mikó véleményét mindig meghallgatták, s ha szóltak, annak nyomán indultak el.

Midőn 1867-n a város képviselét megalkotta, ő volt, a ki az összes választók szavazatukkal tisztelték meg, tehát Kolozsvárt a legnépzszerűbb ember; a város részéről 1865-n választott meg az utolsó erdélyi országgyűlésre is. Sőt 1848—49-n, valamint 1861-n, és később a miniszterium kinevezetésekor is meg volt kinalva fontos hivatali állomásokkal; de soha legkisebb hajlamot sem érzett arra, hogy egyszerű polgári és tanári állásából ki- és magasabba vágyakozték. Otthon, csöndes magányba megvonulva élt, s aristokraták fordultak hozzá tanácsadásért, bírák kérdezték meg véleményét, a nép, mint atyjához ment hozzá, s kérte bajaiban utasítását; igaz ember volt a czime, mint Aristidesnek, és ezt a közvélemény adta neki, melyet ő teljes életében tisztelt.

Mint író is munkálkodott, bár ennek kevesebb látható nyoma. A Keresztény Magvető-ben egy igen talpraesett czikk jelent meg tőle névtelenül; egybe vannak gyűjtve, s időrendben rendezve általa az unitáriusok egyházi canonjai a hazában való törvényes bevetésök óta, valamint irt tanítványai számára unitárius álláspontról egy igen kitünő egyházjogot, mely megérdemli, hogy, mint Bod Péter, Dózsa Elek és Libloy-i Schuler e tárgyú művei nyomtatásban a nemzeti irodalom közkinésévé legyen. Azt hisszük, az unitáriusok ismert buzgósága s tudománysszeretete jeles emberek e jeles művének kinyomtatásáról vagy maga gondoskodik, vagy a Magyar Tudom. Akademiánál kiadását indítványba hozandja. Legyenek erre a derék Toldy és a Mikót ismerő erdélyiek enzenel tisztelttel fel is kérve.

A családot az embert festeni az életirő dolga. Mi még csak a temetésről jegyzünk meg annyit, hogy az által Kolozsvár értelmisége magát és a halottat egyiránt megisztelte...

Lethe hajjain reng immár a romlott test, sietve természetes feloszlása nagy vegytani műhelybe. A mi az idő volt, halottunk megadta annak: örvénybe visszahányta örömeit és fájdalmait, vidám óráit és fellegrborította éveit, bölcshez illő megnyugással látta elnyeietni mindezeket, s a keskeny határu életből könnyű elmével lépett át az örökkévalóság vidékére, a Cato-k és Apáczai-k dicő társaságába; lelke bélyegei, élete szellemnyoma, közügyeknek szentelt áldozatai emléke, maradandó lesz közöttünk az idők végéig.

A haldokló Caesar így bucsuzott el síró nejétől: „Livia, hitvesem! emlékezzél boldog házasságunkra, élj s maradj egészségsben!” *) Mi is azt mondhatjuk korunk fiainak: „Barátink, honfiak! emlékezzetek e nemes férfi szépen folyt életére! Üdv neki s nektek!” A — a.

*) Livia, conjugi nostri sis memor, vive et vale.

A „Kol. Közl.” eredeti távsürgönye.

Bécs. Illetékes helyről megczáfolják a „Mem. Dipl.” azon tudósítását, mintha Oroszország azon óhaját fejezte volna ki Berlinbe, hogy a francia föld occupatiója mielőbb megszüntessék.

Bukurest. A porta felhatalmazottja érkezett ide, hogy a Duna fölé állítandó vasuti hid kiépítését siettesse. Az oláh kormány nem akar beleegyezni abba, hogy a határtól hasonló széles vágányulag építtessenek a

vasutak; attól tart, hogy ez sok kellemetlenséget hozhatna nyakára.

Prága. A cseh országgyűlést a reichsrath bezárása után azonnal feloszlatták. A nagybirtokosok csatlakozása biztosítja az alkotmányhivék többségét.

Udine. Friaul tartományból nagyban foly a kivándorlás különösen Magyarországra, rövid idő alatt 7000 utlevél állítottat ki.

Legujabb táviratok.

Bécs, mart. 11. A kormány elhatározta, hogy a reichsrath ülését hnsvét után is folytatja, hogy a galicziat kiegyezés befejeztessék.

Zágráb, márcz. 11. Vakanovich azon utasítást vette Lónyay Menyhért gr. magyar miniszterelnöktől, hogy mielőbb rendelje el a választásokat a horvát országgyűlésben. — Maravic, az ellenzéki lapok szerkesztője a reá váro börtönbüntetés és nyolcz sajtópü elő Szerbiába menekült.

Bécs, mart. 11. A „N. Fr. Pr.”-nek távirják Graczból: A tett vizsgálatok megerősítik a munkások zenebonájának veszedelmességét. Hasonló kihágások megelőzése végett conservatív munkás-egyletek alakulnak.

Bécs, mart. 11. Az alkotmány-bizottmány a Galiczia rendelkezése alá bocsátandó általány-összegekre vonatkozó indítvány felett tanácskozott. Hosszas vita után az albizottság majoritasnak indítvány, mely kiszabott általány-összeget akar megállapítani, elvetett; csak 10 szavazat levan mellette. Zyblikievitz azon indítványa, hogy az általány-összeg minden évben állapítás-sék meg, — valamint Grocholski azon indítványa, hogy az általány minden 3 évben vétessek revisió alá, csak 4 szóval pártoltatott. Rechbauer indítványa, hogy az általány minden 5-ik évben vizsgáltassék át, 14 szóval 12 ellen elvetett, tehát egy indítvány sem fogadtatott el. A közelebbi ülés szerdan leend.

Bayreuth, mart. 11. Az Ambergben levő kir. bajor fegyvergyár Dél-Németország központi fegyvermühelyévé alakították át.

Róma, mart. 11. Pisából jeltani egy távirat, hogy Mazzini tegnap meghalt.

Drezda, mart. 11. Chambord gróf tegnap Kölnbe utazott el.

Róma, mart. 11. A kamara mai ülésében az összes kamrai töredékek képviselői azon indítvány tettek, hogy fejezze ki a kamara élénk fájdalomt Mazzini halála felett. Ezen indítvány egyhangulag elfogadtatott, miután az elnök Mazzini érdemeit, mint íróét, hazafit és Olaszország egységének és függetlenségének előmozdítóját kiemelte.

Lapszemle.

A „Pesti Napló” szerint azt a két ezer embert, kik a baloldali országos értekezletére Pesten összejöttek, szép meglepetés érte. Ide jöttek, de magát a baloldalt sehohsem találták, mert az lemondott létezéséről s most már csak a szélső balnak staffage-át képezi. A szélső bal és balközép közötti természetellenes viszony most megtermette gyümölcsét; a baloldal sokszor nagyra volt vele, hogy ő az alkotmány alapján áll, s ilyenkor kikelt a szélsőbal agitatioi ellen; de a mellett mégis folyton kaczerkoddott vele. Következménye az lett most, hogy a szélső balnak első viharos föllépése által, féltrén népsszerúségét, a baloldal is tova sodortatta magát. S nem látja be, hogy ha ezen egyesülés — mi ugyan nem lehet — győzelemre is juttatná valaha: nem ő lesz a győztes, hanem a szélső bal, mely tulszárnyalandja őt.

A „Reform” dacára annak, hogy az országgyűlésnek már percei is megszámolvák, a sok közzül logfontosabbnak, s elodázhatlannak mondja az igazságügyér törvényjavaslatát, a törvényszék illetőségéhez tartozó bünvádi eljárás szabályozásáról. Bünvügyi eljárásunk ösrégi hiányai, melyek folytán sem a bírói illetőség meghatározva, sem a személyi biztosság biztosítva nincsen, s minden a bíró belátására bízatik, mely sok helyütt önkényé fajulhat tarthallanná teszik a helyzetet. Ezeken akar segíteni a törvényjavaslat, mely ezen fölül conformitást is szülne az egész országban a folyó eljárásra nézve. A miniszter elismerést érdemel ezen javaslatáért, a vita is remélhetőleg igen rövid lesz fölötte. Vagy akadna tán képviselő, ki ezen javaslat elébe is gátot morne vetni? Ez sértése volna a legszentebb emberi érdekeknek, s több mint hazafiú bü.

A „P. Lloyd” nem hiszi, hogy az osztrák-magyar külügyér, Oroszország eselleges terveinek moggátlására a lengyel kérdés nyitvatartása iránt, érintkezésbe lépett volna Németországgal, mert mi célja volna ily lépésnek. A berlini kabinet sohasem egyeznék Lengyelország helyreállításába, valamint az is hiu remény, hogy Poroszországot ily módon el lehetne vonni Oroszországtól. Aztán kérdés, vajjou a lengyel elem még egyáltalán életképes-e? A „Lloyd” ez okból tanácsolja a galicziának, hogy megtartva nemzeti nyelvüket és szokásaikat, mond-

